

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z powództwa G.R.
przeciwko I. w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 2 października 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

1. odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej kwoty 60000 (sześćdziesiąt tysięcy) zł, o którą Sąd Apelacyjny obniżył zaskarżonym wyrokiem zadośćuczynienie zasądzone na rzecz skarżącego,

2. przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w pozostałej części.

UZASADNIENIE

Powód domagał się zasądzenia od pozwanego kwoty 249.600 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 25 czerwca 2013 r., ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość za skutki wypadku jakiemu uległ w dniu 2 maja 2012 r. i zasądzenia kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 11 września 2015 r. Sąd Okręgowy w B. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 159.600 zł z ustawowymi odsetkami za

opóźnienie od 25 czerwca 2013 r. (punkt I wyroku), oddalił w pozostałej części powództwo (pkt II) i orzekł o kosztach procesu (pkt III) i kosztach sądowych (pkt IV).

Na skutek apelacji obu stron, Sąd Apelacyjny w (...) zmienił zaskarżony wyrok:

- w punkcie pierwszym w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 99.600 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 25 czerwca 2013 r. (pkt Ia) wyroku Sądu Apelacyjnego),

- w punkcie drugim w ten sposób, że ustalił odpowiedzialność pozwanego wobec powoda za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 2 maja 2013 r., które mogą się ujawnić w przyszłości (pkt Ib) wyroku),

- w punkcie trzecim w ten sposób, że zniósł wzajemnie koszty procesu (pkt Ic) wyroku),

- w punkcie czwartym w ten sposób, że zmienił wysokość kosztów sądowych podlegających ściągnięciu od stron na rzecz Skarbu Państwa (pkt Id) wyroku),

- oddalił obie apelacje w pozostałej części (pkt II wyroku) i orzekł o kosztach w procesie w drugiej instancji (pkt III) i kosztach sądowych (pkt IV wyroku Sądu Apelacyjnego).

Powód wniósł skargę kasacyjną zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w części, to jest w punkcie I litery a),c),d), w punkcie II w części w jakiej Sąd Apelacyjny oddalił jego apelację oraz w punktach III i IV i domagał się uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i podwyższenia zasądzonej w punkcie pierwszym wyroku Sądu Okręgowego kwoty do wysokości 249.600 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 25 czerwca 2013 r. oraz odpowiedniej zmiany tego wyroku w pozostałych punktach. Wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczył kwotą 140.000 zł.

Sąd Najwyższy zważył:

W odniesieniu do zaskarżonego skargą kasacyjną punktu I a) wyroku Sądu Apelacyjnego mieć należy na uwadze:

Sąd drugiej instancji wydając, w uwzględnieniu (częściowym) apelacji pozwanego, wyrok reformatoryjny, przez obniżenie kwoty zasądzonej zaskarżonym tą apelacją wyrokiem, powinien był tak sformułować sentencję swojego wyroku, aby zawierała rozstrzygnięcie o oddaleniu kwoty, o którą obniżył kwotę zasądzoną wyrokiem Sądu pierwszej instancji, tu: 60.000 zł z odsetkami za opóźnienie, była to

bowiem kolejna część powództwa, której nie obejmowało rozstrzygnięcie ujęte w punkcie drugim wyroku Sądu pierwszej instancji, oddalającym powództwo częściowo. Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji o częściowym oddaleniu powództwa, dotyczyło, w zakresie zadośćuczynienia, wyłącznie kwoty 90.000 zł, to jest różnicy pomiędzy kwotą dochodzoną przed tym Sądem (249.600 zł), a kwotą zasądzoną wyrokiem tego Sądu (159.600 zł) z odsetkami. Jeżeli zatem Sąd drugiej instancji, z apelacji pozwanego, obniżył kwotę 159.600 zł do kwoty 99.600 zł, to miał obowiązek orzec o oddaleniu powództwa co do powstałej w wyniku jego wyroku różnicy czyli orzec o oddaleniu powództwa co do kwoty 60.000 zł.

Sąd drugiej instancji orzekając w sprawie ma obowiązek uwzględniać treść art. 385 i art. 386 § 1 - 4 k.p.c., z których wynika sposób orzekania przez ten sąd, czyli sposób ustosunkowania się do wniesionej apelacji. Skoro, zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c., w razie uwzględnienia apelacji sąd drugiej instancji zmienia zaskarżony wyrok i orzeka co do istoty sprawy, to oznacza to, że zmianie musi towarzyszyć orzeczenie o istocie sprawy.

Rozstrzygnięciem Sądu drugiej instancji co do istoty sprawy w zakresie kwoty 60.000 zł mogło być więc wyłącznie oddalenie tej części powództwa. Konieczności wydania tak brzmiącego rozstrzygnięcia nie zastępuje formuła „zmienia zaskarżony wyrok” ani też rozstrzygnięcie o częściowym oddaleniu apelacji stron. Apelacja pozwanego dotyczyła bowiem kwoty 120.000 zł i w wyniku kwestionowanego skargą kasacyjną wyroku, jej częściowe oddalenie obejmuje różnicę pomiędzy 120.000 zł a 99.600 zł czyli kwotę 20.400 zł. Z kolei częściowe oddalenie apelacji powoda, uwzględniając jej zakres co do zadośćuczynienia, obejmowało kwotę 90.000 zł, o tę bowiem kwotę powód domagał się w apelacji podwyższenia kwoty zasądzonej przez Sąd Okręgowy.

Posłużenie się wyłącznie formułą „zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powoda 99.600 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 25 czerwca 2013 r.”, bez oddalenia kolejnej części powództwa, czyli oddalenia powództwa o kwotę o jaką obniżono kwotę wynikającą z wyroku Sądu pierwszej instancji, wyraża tylko tyle, że wyrok sądu drugiej instancji potwierdza prawidłowość wyroku sądu pierwszej instancji co do zasądzenia kwoty 99.600 zł.

Brak oddalenia powództwa co do kwoty, o którą Sąd Apelacyjny obniżył zasądzoną wyrokiem Sądu pierwszej instancji kwotę (czyli 60.000 zł) oznacza brak orzeczenia co do istoty sprawy i tym samym brak substratu zaskarżenia dla skargi kasacyjnej wniesionej przez powoda, kwestionującego takie obniżenie.

Wadliwość rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego polegająca na nie orzeczeniu o części żądania, mogła być usunięta w trybie art. 351 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., powodowi przysługiwało bowiem uprawnienie zgłoszenia w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku wniosku o uzupełnienie wyroku, co jednak nie nastąpiło.

Można też dodać, że skierowanie skargi kasacyjnej przeciwko rozstrzygnięciu Sądu Apelacyjnego ujętemu w punkcie Ia) wyroku tego Sądu czyli stanowiącemu tylko o zasądzeniu kwoty 99.600 zł, czyli kwoty mieszczącej się w kwocie wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego, może być odczytywane jako skierowanie skargi kasacyjnej przeciwko rozstrzygnięciu co prawda prawomocnemu, ale pochodzącemu od sądu pierwszej instancji.

Brak substratu zaskarżenia, tj. orzeczenia, którego zakwestionowanie było celem wnoszonej przez powoda skargi kasacyjnej oznacza, że skarga powoda w zakresie kwoty 60.000 zł była niedopuszczalna; jako niedopuszczalna podlegała odrzuceniu (art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c.).